

คำช่างโบราณ ตอนทอที่ 1

เจดอดีย

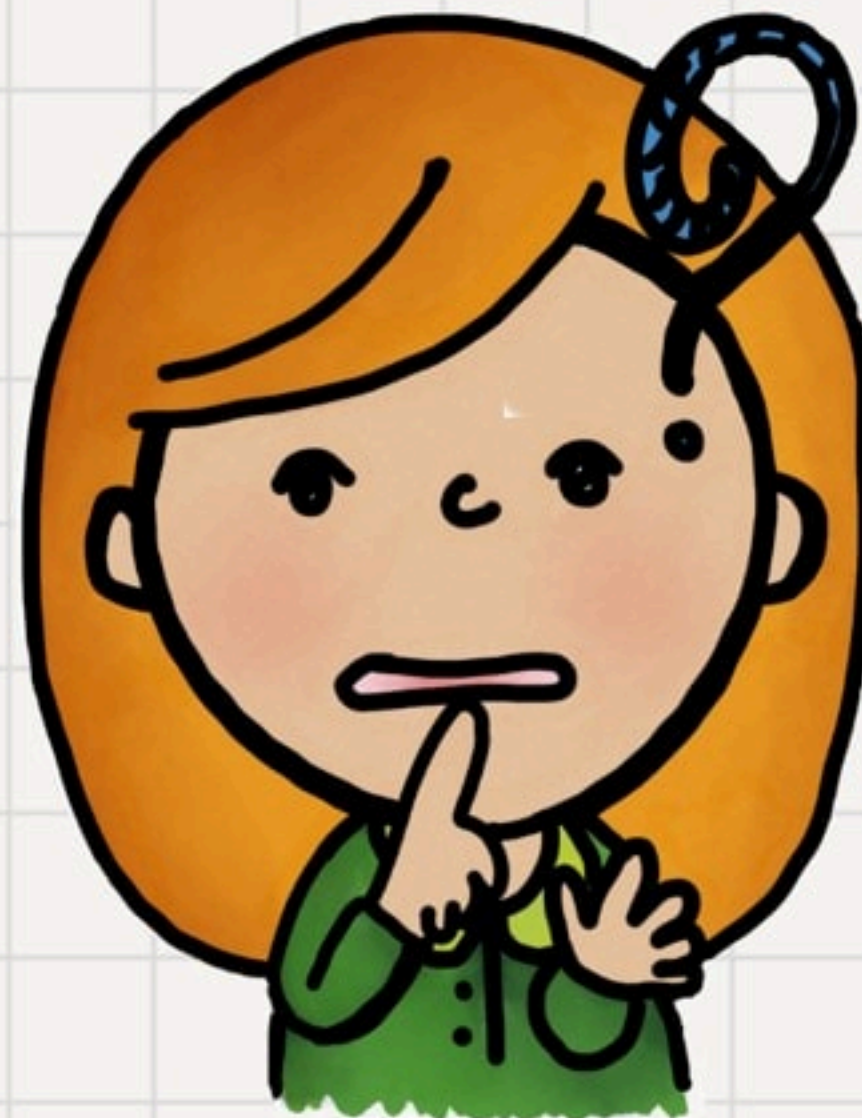
: ทอมาและคความหมาย

เจตีย์

หมายถึง สิ่งอันควรแก่การเคารพบูชา
เจตีย์ในพุทธศาสนา มี ๔ ประเภท ได้แก่

๑. ธาตุเจตีย์
๒. บริโภคเจตีย์
๓. ธรรมเจตีย์
๔. อุเทศิกเจตีย์

ทำไม ไม่เหมือนเจตีย์
ที่เคยรู้จักเลย
มันคืออะไรกันนะ

ธาทูเจดีย์

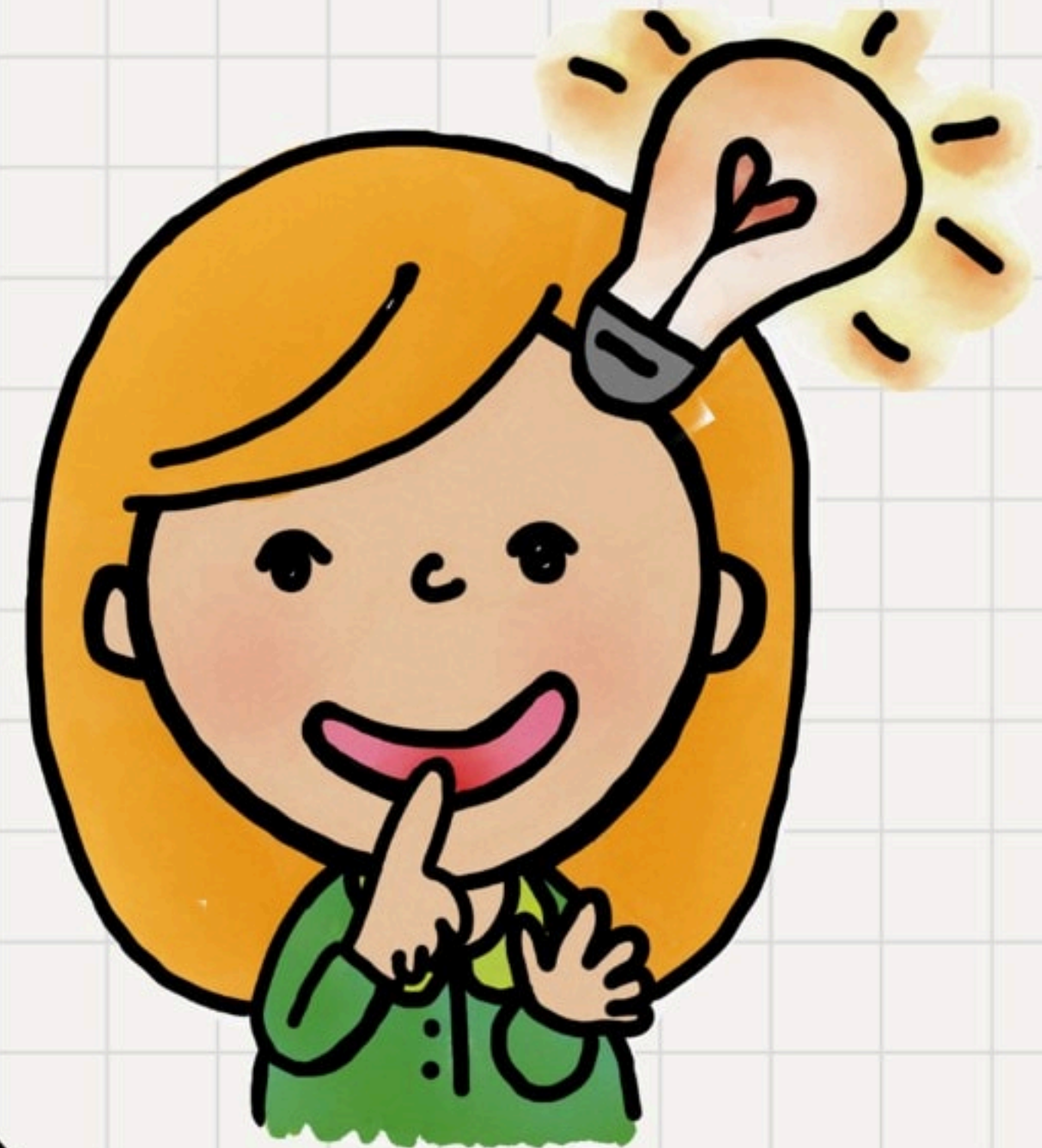
เดิมหมายถึง เจดีย์ที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุของ
พระพุทธเจ้า ต่อมาหมายรวมถึงเจดีย์ที่บรรจุ

พระอัฐิธาตุของพระมหากษัตริย์

และพระมหากษัตริย์

อ้อ "ราตุเจดีย์" ก็คือ
"เจดีย์" ในศิลปะไทย
หรือที่ทางเหนือเรียกว่า
พระธาตุนั่นเอง

แต่ เอ๊ะ!
แล้ว**สลุบ**คืออะไร
ต่างจาก**เจดีย์**อย่างไรนะ

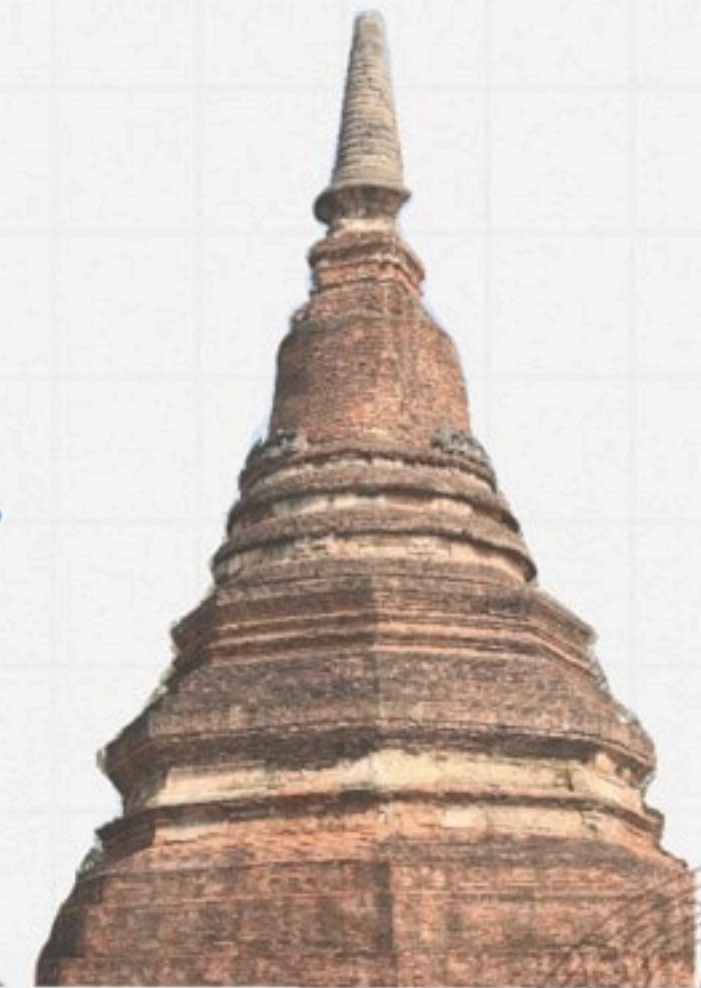
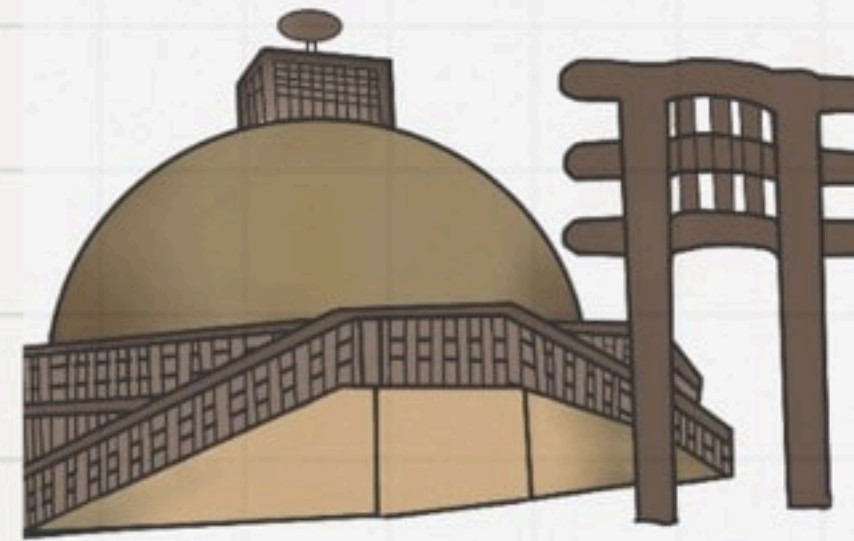
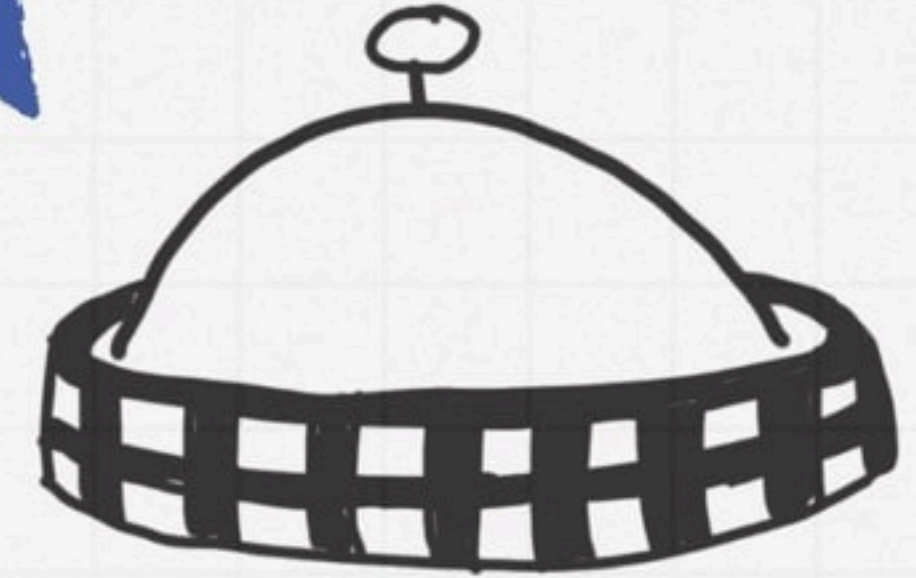
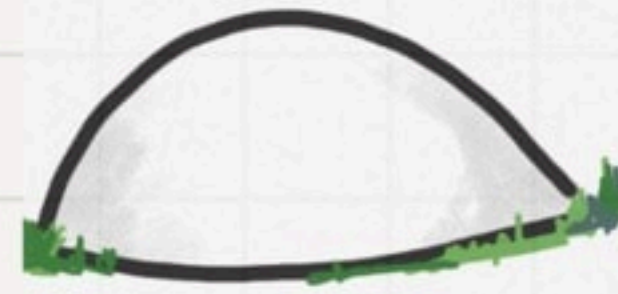

คำว่า สถูป

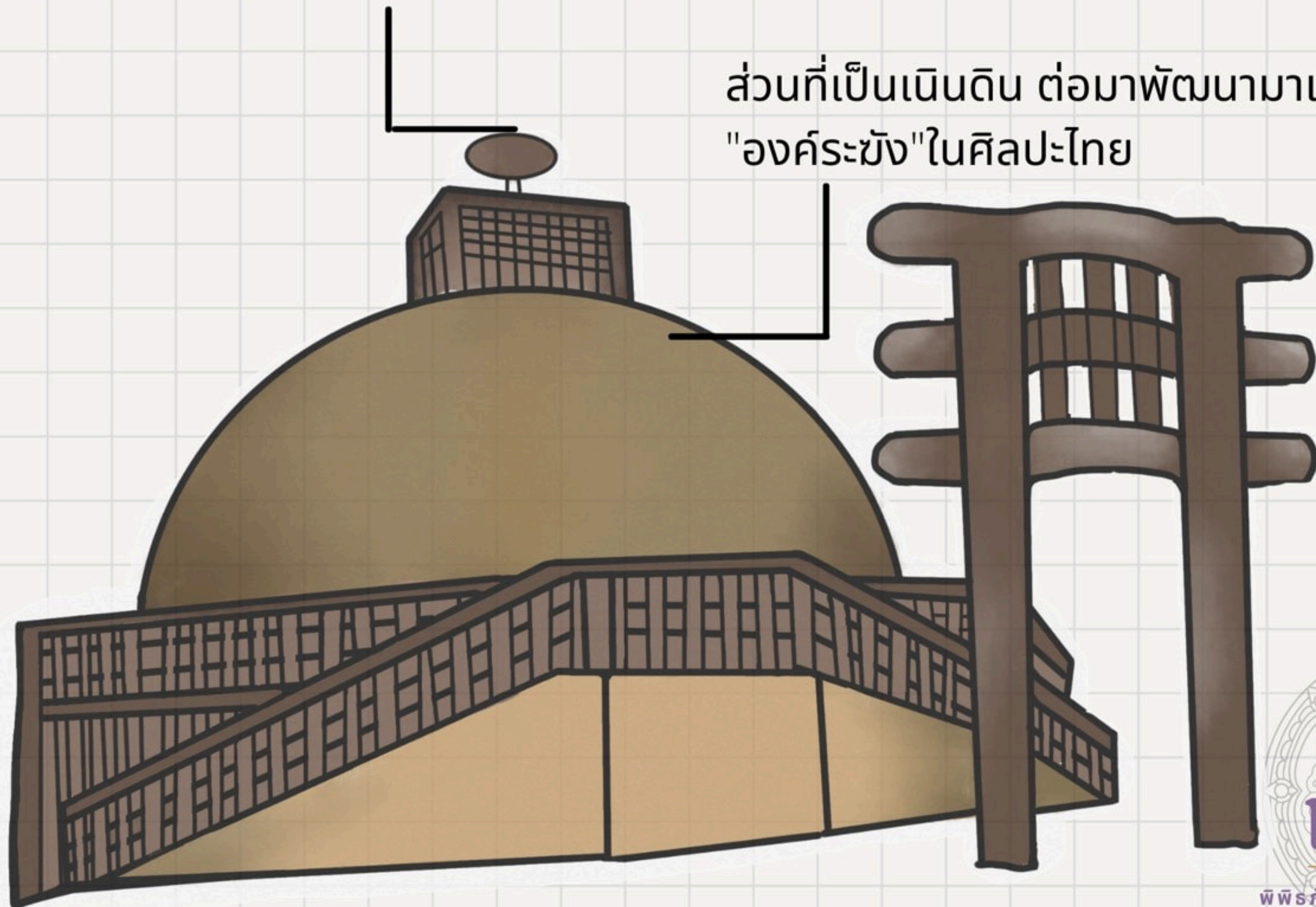
มาจากคำว่า "ถูปะ" ในภาษาบาลี
หรือคำว่า "สตูปะ" ในภาษาสันสกฤต
แปลว่า **เนินดินฝังศพ** เพราะพัฒนา
มาจากเนินดินที่พูนขึ้นเหนือหลุมฝัง
ศพ ใช้บรรจุอัฐิธาตุของบุคคลสำคัญ
๔ ประเภทนี้เท่านั้น

๑. พระพุทธเจ้า
๒. พระปัจเจกพุทธเจ้า
๓. พระอรหันต์
๔. พระเจ้าจักรพรรดิ

สถูปที่มีลักษณะเป็นเนินดินพัฒนารูปแบบมาอย่างต่อเนื่อง
จนมีรูปแบบดังที่เห็นในปัจจุบัน และถูกเรียกว่า "เจดีย์" แทนคำว่า ". สถูป"
หรือบางครั้งใช้ควบคู่กันว่า "สถูปเจดีย์"

ฉัตรวาลี เป็นฉัตรที่ปกคลุมหลุมฝังศพ
เพื่อบ่งบอกฐานะของปุษนียวัตถุที่อยู่ในสถูป
ต่อมาพัฒนาเป็น "ส่วนยอดของเจดีย์" ในศิลปะไทย

บริโกคเจดีย์

คือ สถานที่ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สำคัญในพุทธประวัติ
หรือตำนานในพระพุทธศาสนา เช่น สถานที่ประสูติ
ตรัสรู้ แสดงปฐมเทศนา และปรินิพพาน เป็นต้น

เจาขัณทีสอุป เมืองสารนาถ
ขอบคุณภาพจาก รศ. ดร.เชษฐ ติงส์ญชลี

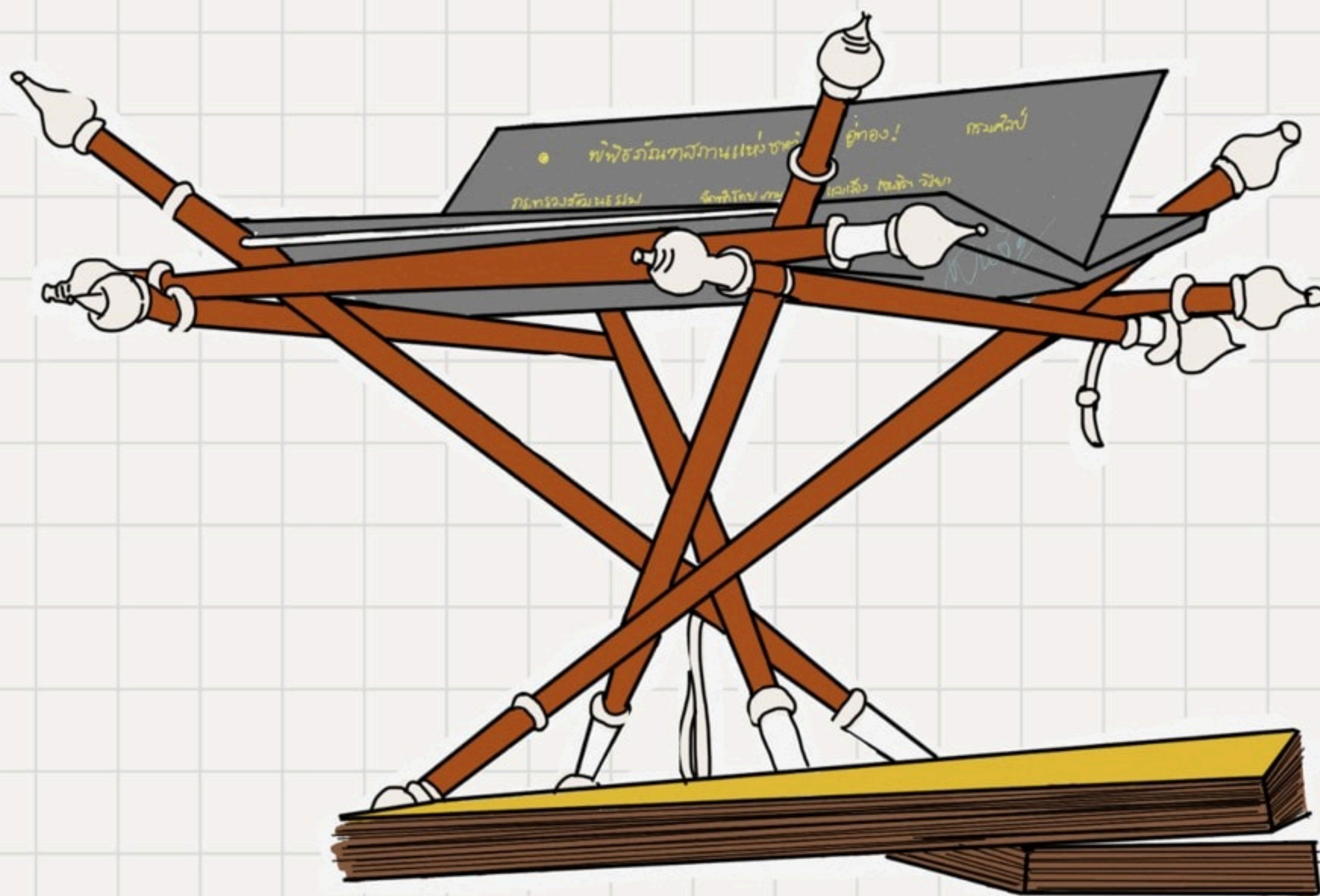
มหาโพธิวิหาร พุทธคยา
สถานที่ตรัสรู้ เมืองคยา
ประเทศอินเดีย
ที่มาภาพ ห้องสมุดดิจิทัล ศ.ม.จ. สุภัทรดิศ ดิศกุล

พิพิธภัณฑ์แห่งชาติ อุทอง

ธรรมเจดีย์

คือ พระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า หรือคัมภีร์
ในพระพุทธศาสนา เช่น พระไตรปิฎก

อุเทศิกเจดีย์

คือ เป็นสิ่งที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นเครื่องอุทิศ
หรือระลึกถึงพระพุทธเจ้า
โดยไม่มีข้อกำหนดว่าจะต้องเป็นสิ่งใด
เช่น รอยพระพุทธบาท ธรรมจักร
พระพุทธรูป พระพิมพ์ เป็นต้น

ที่มาข้อมูล

เชษฐ ติงสัญชลี, ประวัติศาสตร์ศิลปะอินเดีย และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้, นนทบุรี : มิวเซียมเพรส, ๒๕๕๘.

สันติ เล็กสุขุม, งานช่าง คำช่างโบราณ, กรุงเทพฯ : มติชน, ๒๕๕๗

สันติ เล็กสุขุม, เจดีย์ ความเป็นมาและคำศัพท์ เรียกองค์ประกอบ
เจดีย์ในประเทศไทย, กรุงเทพฯ : มติชน, ๒๕๕๒.

